

Risk soudce Jiftácha

1. čtení: 2. Kor. 11,18-33

kázání: Soudců 11,1-11; 29-39

Říká se, že risk je zisk. Riskujete? Všichni riskují. Otázka je co, a proč. Určitě je ale riskování tou součástí života, bez kterého by to byla prostě nuda. A někdo riskuje život pro životy jiných, někdo pro vyplavení adrenalinu do těla a někdo úplně pro nic a zbytečně. A někdo taky riskuje životy jiných.

Jsou v Bibli příběhy, známé příběhy, které máme vryty hluboko pod kůží. Příběhy, kterým rozumíme, které se nás dotýkají a proměňují nás. No a potom tam jsou taky příběhy, jako je tenhle. Spíš temné drama a zdroj úzkosti než naděje. Proč je tento příběh v Bibli? A proč se moc nevypráví, i když nejde zapomenout? Poslechněte, co o tomto příběhu říká v Talmudu rabi Šmuel: „Tři muži dali nepatřičné sliby a dva z nich jich nemuseli litovat. První byl Eliezer, Abrahamův sluha. Když ho jeho pán poslal hledat vhodnou snoubenku pro Izáka, řekl si Eliezer, že první mladá žena, která dá napít nejen jemu ale i jeho velbloudům, stane se manželkou pánova syna. Reakce talmudu: Jak si mohl Eliezer zahrávat s Izákovým životem? Co by se stalo, kdyby ta dívka byla sice mravně bezúhonná, ale fyzicky nepřitažlivá? K ničemu takovému nedošlo; Bůh mu poslal Rebeku. Druhý byl král Saul, který veřejně prohlásil: Kdo porazí pelištejského obra Goliáše, dostane spoustu zlata a ruku mé dcery k tomu. Cože, diví se Talmud. Jak může nějaký král mluvit tak lehkomyšlně a bezmyšlenkovitě? Vždyť se jednalo o budoucnost jeho dcery. Co kdyby ten hrdinský dobrovolník byl bastard, nějaký hrubián, nehodný ruky královské princezny? Bůh nicméně poslal Davida, který Goliáše zabil. A k žádné mezalianci nedošlo. Třetí z těchto mužů byl Jiftách. Také jeho slib byl nepatřičný, tentokrát však Bůh nezasáhl.“ Proč? O tom už rabi Šmuel nemluví.

Byl to zvláštní člověk ten Jiftách. Osud se s ním nemazlil a tak se ani on nemazlil s osudem. Jeho máma byla děvka, rodina ho vyhnala z domu, musel se protloukat, jak to šlo, i když to zrovna moc nešlo. A pak byl najednou vůdcem vojska a měl osvobodit Izrael z rukou nepřátel. A spočinul na něm Duch Hospodinův. To už něco znamená. Takový člověk, to už je něco. A co udělá takový člověk jako první věc? Největší blbost svého života. Nejhorší věc svého života. Tak jak to je s tím Duchem Hospodinovým? K čemu potom je ten Duch Hospodinův, když i s ním dokáže člověk dělat svinstvo a lidem ubližovat? Ano, dokáže a dělá. I křesťané, lidé věřící a obdarovaní Duchem Svätým, dokážou dělat a také dělají svinstva a lidem ubližují. Ani s Duchem svätým totiž člověk nepřestává být člověkem. Svobodným člověkem.

Ale co to vlastně Jiftách udělal? Dal slib. „Ten, kdo mi vyjde naproti z vrat mého domu, až se budu vracet v pokoji od Amónovců, bude patřit Hospodinu a toho obětuji v zápalnou oběť.“ Dal slib a ten je vždycky riskantní. Každý slib. Jiftách ale riskoval víc.

Ale proč? K čemu dával ten slib? Kdo ho po něm vyžadoval? Co z toho mohlo vzejít dobrého? Na tyhle a podobné otázky se ptá úplně každý, kdo zjistí, že jeho dítě nebo blízký člověk ujel na drogách, automatech nebo něčem podobně nesmyslném. Nesmyslném a riskantním. Právě, že riskantním.

To, co udělal Jiftách, ten slib, který dal, byl podobně debilní tisk. Nikdo to po něm nechtěl a k ničemu dobrému to vést nemohlo. A ani to, že si před to dal slovo Bůh, nic nemění. Z blbosti se nestane

dobro jenom proto, že si před to vložíme slovo „Bůh“ nebo „v důvěře v Boží moc.“ Stejně, jako se z blbosti nestane moudrost, jen když před to vložíme slova: Bůh je schopen.

Blbost, kterou Jiftách udělal, byl ten zbytečný, hloupý, riskantní slib. Ale to, co udělal potom, totiž že tento slib Bohu splnil, to už nebyla hloupost. To bylo čiré zlo. Nijak neomluvitelné lidské zlo. Jsou sliby, které se ani Bohu plnit nemají. Nesmějí.

Je tedy tento příběh v Bibli proto, aby nás odradil od riskování? To bychom tu Bibli četli hodně zvláštně. Co třeba takový Abraham, otec víry? Vždyť to jeho vyjití do nějaké neznámé země byl taky risk. Opustil všechno bezpečné, co znal a vyšel do neznáma. A jeho smlouvání s Bohem a napomínání Boha kvůli budoucnosti Sodomy, to byl přece taky risk. Odmlouvat Bohu a hádat se s ním a poučovat Boha, to taky spousta lidí nepřežila. Nebo apoštol Pavel. Toho možná známe jako autora těch těžko pochopitelných a někdy až nudných dlouhých vět v epištolách. Apoštol Pavel byl ale taky stopař a tulák a dobrodruh. To, co jsme slyšeli v prvním biblickém čtení o jeho nebezpečích na moři i na souši, o tom jak ho vždycky někde zmlátili nebo rovnou kamenovali, to byl přece taky risk. A to jeho slavné vyznání: Život, to je pro mne Kristus a smrt je pro mne zisk. Risk je zisk. A co Boží riskování? Není snad celý ten Boží příběh s námi lidmi jedním velkým Božím riskováním? To, že nám dal dar svobody. To, že náš vztah k němu postavil jen na víře, na něčem tak nezajištěném, jako je víra. A nad to tu naši víru ještě zkouší všemi možnými zkouškami. A nejen to. Vždyť i to největší, co v dějinách udělal, byl od začátku do konce risk. To, že se narodil jako lidské miminko ve chlévě v Betlémě, které mělo podle tehdejších statistik umřít hned při porodu nebo krátce po něm. A celý velikonoční příběh, který budeme oslavovat za čtrnáct dní, to byl risk od začátku do konce. Nejen lidé, i Bůh riskuje.

Něco důležitého je však v tom riskování Jiftácha a těch ostatních, o kterých jsem mluvil, odlišné. Ano, i Abraham i Pavel i Ježíš Kristus riskovali. Neseseděli doma v bezpečí daleko od všeho riskantního. To jejich riskování má ale jeden společný jmenovatel. Tím je Život. Vstupovali na tenký led, aby pomohli životu. Riskovali tam, kde to vedlo k životu. I Bůh s námi riskuje svobodou a vírou, protože bez toho by to nebyl život.

A co ten náš život a víra riskování? My, kteří jsme mu uvěřili a snažíme se žít tím jeho způsobem, taky riskujeme. I když vlastně možná ne. Žít život věřícího křesťana možná není podle tohoto světa ta nejúspěšnější podoba života. Není, nebo neměl by to být, život na úkor druhého, vyhrávající na úkor prohrávajícího, toho vepředu na úkor těch slabších vzadu. Ale je to život. A alespoň zatím jediný, který jsem poznal a který za to stojí. Možná, že riskujeme, že se nám ostatní vysmějí, když budeme chtít žít a následovat toho tesaře z Nazaretu. A možná, že nás někde někdo i praští nebo po nás hodí kamenem. I když to asi ne. Ale copak to nestojí za to? Znáte jiný způsob, jak žít? Jak žít líp? Já ne.

Amen